

## Huvudman

Stiftelsen Liten Lär  
Organisationsnummer 817605-2770  
Rosendalsvägen 5  
756 44 Uppsala

## Ärendet

Tillsyn av grundskolan Uppsala Enskilda Skola i Uppsala kommun.

---

## Beslut

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stiftelsen Liten Lär att senast **den 24 april 2024** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande undervisning i ämnet slöjd. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Stiftelsen Liten Lär inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

1. Se till att undervisningen i slöjd i årskurs 3 bedrivs av legitimerade och behöriga lärare om inte någon av skollagens undantagsregler är tillämplig. De personer som bedriver undervisning ska vara anställda som lärare. Inkom med en redogörelse för vilka lärare som ansvarar för undervisningen i slöjd, anställningsavtal för berörda lärare samt underlag som styrker deras legitimation och behörighet alternativt, om någon av skollagens undantagsregler är tillämplig, deras erfarenhet och utbildning. Huvudmannen ska även i förekommande fall redogöra för skälen till varför huvudmannen bedömt att en undantagsregel varit tillämplig för lärare som bedriver undervisning med stöd av en sådan undantagsregel (1 kap. 3 § skollagen samt 2 kap. 13, 15 och 18–21 §§ skollagen).

## Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 3177, 903 04 Umeå. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet i de handlingar som sänds in.

## Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden genomfört en tillsyn av Uppsala Enskilda Skola i Uppsala kommun. Enligt uppgiftslämnaren får eleverna som går i årskurs 3 inte sin garanterade undervisningstid i ämnet slöjd.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Uppsala Enskilda Skola följer gällande bestämmelser om undervisning i ämnet slöjd för årskurs 3. Tillsynen har genomförts genom att Skolinspektionen har inhämtat skriftliga yttranden från huvudmannen samt genom en digital intervju med undervisande lärare i slöjd. Huvudmannen har getts tillfälle att yttra sig över allt material av betydelse för beslutet.

## Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar enligt 2 kap. 8 § skollagen för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar. Vidare ska huvudmannen enligt 4 kap. 7 § skollagen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten.

### Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Stiftelsen Liten Lär har den 22 november 2023 uppgett att huvudmannen har utrett de uppgifter som inkommit till Skolinspektionen. Av huvudmannens utredning framgår att Uppsala Enskilda Skola i november 2023 enbart hade schemalagt 17 timmars undervisning i slöjd för årskurs 3 under läsåret 2023/24. Anledningen till att för få timmar schemalagts är att Uppsala Enskilda Skola hyr slöjdlokaler av en annan skola, och under läsåret 2023/24 har skolan inte fått tillgång till slöjdlokaler i den utsträckning som behövs. Därför har skolan en provisorisk lösning där respektive klasslärare i årskurs 3 ansvarar för slöjddämnet.

Utifrån genomförd utredning har Stiftelsen Liten Lär gett skolledningen vid Uppsala Enskilda Skola i uppdrag att senast den 21 december 2023 presentera en plan som kompenserar för det bristande antalet undervisningstimmar i ämnet slöjd.

Huvudmannen har den 29 december 2023 inkommit med ett kompletterande yttrande till Skolinspektionen. Av yttrandet framgår att skolan har anlitat en slöjdlärare och utökat undervisningstiden i slöjd från och med den 19 januari 2024. Utöver den tid som schemalagts sedan tidigare kommer eleverna erhålla

ytterligare 90 minuters undervisning i slöjd per vecka under vårterminen 2024, vilket innebär att eleverna i årskurs 3 totalt kommer att få 50 timmars undervisning i slöjd. Undervisningen kommer att bedrivas i skolans lokaler och skolan kommer att köpa in det material som krävs för att bedriva undervisning i enlighet med kursplanen för slöjdamnet.

Av intervju med lärare som undervisar i slöjd den 31 januari 2024 framgår att det för närvarande är fyra lärare som ansvarar för undervisningen i slöjd i årskurs 3. Av dessa lärare är det en lärare som har det övergripande ansvaret för undervisningen i textilslöjd och en som har ansvaret för undervisningen i trä- och metallslöjd. Därutöver bedriver klasslärarna för respektive klass i årskurs 3 viss undervisning i textilslöjd utifrån den planering som läraren som har det övergripande ansvaret för undervisningen i textilslöjd gör.

Läraren som undervisar i textilslöjd är legitimerad lärare, men inte behörig att undervisa i slöjd. Läraren påbörjade sin anställning vid Uppsala Enskilda Skola i januari 2024. Läraren uppger att läraren inte sökte någon utlyst tjänst som slöjdlärare vid Uppsala Enskilda Skola, utan fick tjänsten efter att läraren ringt runt till olika skolor för att marknadsföra sin kompetens som lärare. Läraren som undervisar i trä- och metallslöjd är inte legitimerad lärare, utan barnskötare, och är anställd som resurs vid Uppsala Enskilda Skola.

Läraren som undervisar i textilslöjd berättar att eleverna ska få arbeta med virkning, tovning och brodyr. Under vårterminen 2024 ska eleverna bland annat få lära sig hur de ska hantera nålen, olika sorters stygn och deras användningsområden samt hur de ska överlämna en sax på ett säkert sätt. Eleverna har för närvarande tillgång till garn och nålar för att virka samt tunnare garn för att göra vänskapsarmband. Skolan ska vidare köpa in behandlad ull för tovning och material för att kunna sy. Läraren kommer även att gå igenom hantverkshistoria med eleverna. Läraren uppger att det förhållandet att undervisningen i slöjd bedrivs i ordinarie klassrum inte medför några begränsningar för lärarens planering av undervisningen.

Läraren som undervisar i trä- och metallslöjd uppger att eleverna hittills har fått göra träskyltar i plywood, där eleverna först fick ta fram en skiss över skylten för att sedan slipa, bränna och olja in skylten. Skyltarna är inte riktigt klara än och läraren har efterfrågat en handborr för att kunna borra i skyltarna. Eleverna har hittills fått arbeta med brännpennor, sandpapper och slipklossar. Under vårterminen 2024 ska eleverna få arbeta med andra träslag än plywood. Läraren uppger att läraren vill köpa in material för att göra träknivar, fortsätta slipa, använda brännpenna och en annan typ av olja. För närvarande finns det inget material för att kunna arbeta med metall, men läraren har en tanke om att eleverna ska få använda metalltråd för att skapa ett slags verktyg som används för att nagga bröd. Läraren uppger att metall kommer att behandlas i mån av tid, då läraren först vill att eleverna ska få arbeta med de olika träslagen. Läraren uppger att lokalerna medför en begränsning för lärarens planering av undervisningen. Exempelvis kommer eleverna inte att få använda någon såg eftersom det inte finns några arbetsbänkar.

## Rättslig reglering

Enligt 1 kap. 3 § skollagen avses med undervisning processer som på lektioner eller vid andra lärtillfällen leds av lärare mot mål som anges i förordningar och andra författningar som ansluter till skollagen och som syftar till utveckling och lärande genom att elever inhämtar och utvecklar kunskaper och värden.

Enligt 2 kap. 13, 15 och 18-21 §§ skollagen ansvarar en legitimerad lärare för den undervisning som han eller hon bedriver och endast den som har legitimation som lärare och är behörig för viss undervisning får bedriva undervisningen. Om det inte finns någon legitimerad och behörig lärare att tillgå inom huvudmannens organisation eller om det finns något annat särskilt skäl med hänsyn till eleverna får en annan lärare bedriva undervisningen. En sådan lärare ska vara lämplig att bedriva undervisningen och i så stor utsträckning som möjligt ha en utbildning som motsvarar den utbildning som är behörighetsgivande. En sådan lärare får som huvudregel bedriva undervisning under högst ett år i sänder och om en sådan lärare ska användas för att bedriva undervisning under längre tid än sex månader ska huvudmannen först fatta beslut om detta. Som huvudregel får endast den som har legitimation anställas som lärare inom skolväsendet utan tidsbegränsning.

Enligt 10 kap. 4-5 §§ skollagen ska undervisningen i grundskolan omfatta ett antal ämnen, bland annat slöjd, och den totala undervisningstiden för varje elev ska vara minst 6890 timmar. Av 9 kap. 3 skolförordningen framgår att bestämmelser om fördelning av den garanterade undervisningstiden (timplan) finns i bilaga 1 till skolförordningen. Enligt timplanen för grundskolan är eleverna i lågstadiet garanterade en minsta undervisningstid om sammanlagt 50 timmar i slöjd i respektive ämne. Huvudmannen beslutar enligt 9 kap. 4 § skolförordningen efter förslag av rektorn om fördelning av undervisningstiden mellan årskurserna.

Av förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37), 5.17, framgår att undervisningen i slöjd bland annat ska syfta till att eleverna utvecklar förmågan att formge och framställa föremål genom att arbeta med olika material och hantverkstekniker. Genom undervisningen ska eleverna även ges förutsättningar att arbeta med färg, form och funktion för att skapa olika estetiska och kulturella uttryck. Av kursplanen framgår att det centrala innehållet i slöjd för årskurs 1-3 ska omfatta bland annat metall, textil och trä samt materialens egenskaper och användningsområden; verktyg och redskap, hur de benämns och hur de används på ett säkert och ändamålsenligt sätt samt några enkla former av hantverkstekniker.

## Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det utgör en brist att undervisningen i slöjd i årskurs 3 vid Uppsala Enskilda Skola inte bedrivs under ledning av legitimerade och behöriga lärare.

Skolinspektionen konstaterar att ingen av de lärare som ansvarar för undervisningen i slöjd i årskurs 3 på skolan är behöriga att undervisa i ämnet. Det framgår vidare att en av de personer som ansvarar för undervisningen i slöjd inte

är legitimerad lärare. Den som bedriver undervisning inom skolväsendet ska som huvudregel vara legitimerad lärare och behörig att undervisa i aktuella ämnen. Även om det finns möjlighet att i vissa fall låta en lärare som inte är legitimerad och behörig bedriva undervisning, är möjligheten begränsad på så vis att skolan och huvudmannen måste ha gjort ansträngningar för att i första hand anställa en legitimerad och behörig lärare. Av utredningen i ärendet framgår att skolan inte har eftersökt en legitimerad och behörig lärare för att bedriva undervisningen i slöjd i årskurs 3 genom att utlysa en tjänst som slöjdlärare, vilket utgör en brist.

Av utredningen framgår vidare att den person som ansvarar för undervisningen i trä- och metallslöjd inte är anställd som lärare utan som resurs. Detta innebär att de lektioner som leds av denna person inte kan anses utgöra undervisning i skollagens mening. Att schemalagda lektioner inte alltid genomförs under ledning av lärare utgör en brist.

Av utredningen framgår även att den person som för närvarande ansvarar för undervisningen i trä- och metallslöjd uppger att metall ska behandlas i "mån av tid". Skolinspektionen vill framhålla att undervisningen i slöjd ska omfatta arbete med metall. Skolinspektionen konstaterar även att den person som ansvarar för undervisningen i trä- och metallslöjd anser att lokalerna medför en begränsning för planeringen av undervisningen eftersom möjligheterna att använda vissa typer av verktyg är begränsade. Skolinspektionen vill framhålla vikten av att undervisningen i slöjd utformas så att eleverna får möjlighet att använda olika verktyg i undervisningen.

### Val av ingripande

Skolinspektionen får enligt 26 kap. 10 § skollagen förelägga en huvudman som står under dess tillsyn att fullgöra sina skyldigheter, om verksamheten inte uppfyller de krav som följer av de föreskrifter som gäller för verksamheten.

Stiftelsen Liten Lärs verksamhet vid Uppsala Enskilda Skola uppfyller inte författningarnas krav vad gäller undervisning i ämnet slöjd. Det finns därför skäl att förelägga Stiftelsen Liten Lär att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Beslutet har fattats av juristen Elina Axelsson.

Juristen Ellen Kalman har varit föredragande i ärendet.